

(Време, 15.01.2009)

Оптимисти међу које, ако се не варам, спада уредник ових новина, као и већина аналитичара, кажу како се све ово може подвести под дечје болести друштава у транзицији и како повремено узнемиравајући наговештаји дубљих потреса представљају само слегање политичког терена. Како је Србија још "тамо 5. октобра", а најкасније у овом фебруару, мају, јуну... изабрала свој пут и да је са њега више ништа не може скренути. Мисија је обављена, ствари су под контролом, Европа је на прагу, демократија је победила, институције се консолидују.

Двојица колега су чак заједнички написали књигу која већ својим насловом – "Консолидација демократских установа у Србији после 2000." – говори о том неповратном искорак у правцу транзицијског прогреса. Текст који следи, дакле, није намењен њима, већ онима који поменути оптимизам не деле ни у целини ни у појединостима и који су склони да тврде како је чињеница да смо током читаве ове деценије избегли озбиљне грађанске сукобе, иако је за то било неколико одличних прилика, и то што се политички противници више ипак не убијају по путевима и хаусторима највећа – а можда и једина(!?) – помена вредна ствар која се може навести као несумњиво позитиван салдо постпетооктобарских власти. Све остало је труљење. (А и онај "успех" је, поштено говорећи, више последица народне апатије и генералног замора српског политичко-криминалног материјала, него неке особито мудре и далековиде политике домаћих "субјективних снага".)

Дефинитивно не верујем у "институционалну консолидацију", нити "демократски прогрес", поготово ако се он доводи у питање са сваким новим изборним изјашњавањем. Но, свеједно, Коштуници, Ђинђићу и Тадићу (делимично и радикалима) ипак припадају заједничке заслуге за то што је током свих ових година сачуван какав-такав грађански мир – баш као што носе и заједничку, разуме се, не и једнаку одговорност за скоро све остало. За силна неиспуњена обећања, за погубну економску

Пише: Ђорђе Вукадиновић
субота, 17 јануар 2009 03:04

политику, за тајкунизацију политичке сцене, стварање партијске државе, одсуство унутрашњег политичког консензуса о стратешким питањима, немоћ да се одупру спољним притисцима и још много тога.

Победници и губитници

Када сам пре шест месеци, непосредно након мајских избора, изјавио како су "они", додуше, апсолутно заслужили да изгубе, али да ни "ови" апсолутно нису заслужили да победе, онда то уопште није била само једнократна аналитичарска досетка. Претпостављам да је неострашћеном читаоцу, који у међувремену није ни добио ни изгубио чланство у неком добро плаћеном управном одбору, без обзира на то да ли је тада гласао за "оне" или за "ове", данас много јаснији смисао поменуте изјаве. У ондашњој атмосфери судњег дана, када се, веровала је у то скоро цела Србија, тукла одсудна политичка битка и када је било "бити, ил не бити", мало ко је имао слуха за аналитичке компликације и финесе, али верујем да је последњих месеци драстично порастао број оних који би били спремни да се потпишу испод горње тезе.

Ево, уздржавам се да кажем, а, наводно, није ни довољно ефектно рећи на почетку оно што би требало да буде закључак на крају. Али тврдим да никада, или барем од када ја памтим и пратим српску политичку сцену, Србија није имала лошију владу и слабију опозицију. (И обрнуто.) И не треба бити велики пророк – довољно је тек мало аналитичког дара и здраве памети – да би се наслутило да такво стање не може трајати дуго и да се и на једној и на другој страни српског политичког спектра, како на страни победника тако и у табору поражених, дакле, и у тренутној позицији и опозицији, спремају велика тумбања, преокрети и изненађења. Али пре него што пређемо на жалосне победнике, задржимо се мало на радосно пораженима.

Никада нећемо сасвим поуздано знати да ли је Војислав Коштуница икада заиста желео да прави владу са радикалима, или је, што рече песник, "све било само фол". Српски "реформски" кругови су га за ту намеру непрестано сумњичили, он је тиме повремено претио – али то никада није учинио. (А када је, наводно, одлучио да пређе овај рубикон било је прекасно, тј. за поменути маневар више није било ни партнера ни могућности.) С овим повезано, али ипак одвојено питање јесте да ли је – након мајских избора – Коштуница уопште озбиљно желео владу са Радикалима и СПС-ом; при чему нејасан одговор на то питање, додуше, не амнестира, али ипак бар мало релативизује размере Дачићеве – па и Николићеве – историјске одговорности због летошњег вероломства.

Пише: Ђорђе Вукадиновић
субота, 17 јануар 2009 03:04

Лакоћа са којом се опраштао од власти, као и начин на који је ту власт прокоцкао, остављају места за одређену сумњу у погледу Коштуничиних стварних намера. Верне присталице ће то третирати као поуздан доказ његове личне и политичке супериорности и одсуства властодржачке похлепе – и ту сигурно има неке истине, поготово када се упореди са неким другим, историјски и географски блиским примерима који се власти не одричу ни по цену свог и туђег живота. Али овога пута је ипак било мало превише лакоће, готово притајене радости, као када вам се са леђа изненада скине неко претешко бремене. Наравно, у демократским друштвима долазак и одлазак са власти би и требало да буде мање-више такав. Избори су нека врста утакмице, где се актери мало изиграју, изгаламе и искрљају – а после сви, и играчи и публика, иду кући да наставе тамо где су стали са својим животом. С тим што је, разуме се, неко победио, а неко изгубио, неко је мало задовољнији, а неко изубијанији. Али то свакако није српски случај.

Овде се већ годинама сваки избори представљају као армагедонски бој, и то подједнако од стране "реформских", као и "патриотских" снага. Поготово је таква клима била створена поводом последњих председничких и парламентарних избора, на којима су са обе стране у игри били највећи могући улози: "судбина Косова и Метохије", "европска Србија", "будућност", "издаја", "бољи живот" и/или "повратак у деведесете". После пораза у таквој "утакмици" не можете тек тако отићи мирно кући или у Белановицу и чекати следећи дерби.

У сваком случају, с обзиром на то какву је кампању водио, на грешке које је последњих година правио и прилике које је у међувремену пропустио, било би заиста чудо над чудима да је Војислав Коштуница успео – а није му много фалило – да се домогне заредом и трећег премијерског мандата.

Избори и издаја

Не морамо ићи далеко у прошлост, иако би се и тамо нашло сличних примера. Довољно је осврнути се само на учињено и неучињено у периоду децембар 2007. – мај 2008. У тих непуних шест месеци од расписивања председничких, па до окончања парламентарних избора, ДСС и Коштуница су направили тако импресиван низ пропуста, глупости и грешака да је тешко поверовати да је у питању била само чиста неспособност или лоша срећа. Но, оставимо се теорија завере, погледајмо чињенице.

Пише: Ђорђе Вукадиновић
субота, 17 јануар 2009 03:04

Од тренутка када је, не обавестивши претходно коалиционе партнере из ДСС-а, председник скупштине Оливер Дулић расписао председничке изборе, Коштуница и његово окружење као да су запали у неку врсту кошмара из којег се до данас нису повратили. На вест о расписивању избора ДСС је реаговао огорчено, тврдећи да су председнички избори у том тренутку нелегални (с обзиром на то да још нису били донети, односно нису ступили на снагу сви "председнички" закони), а и да, с обзиром на то да су темпирани тик пред најављено проглашење косовске независности, представљају, такорећи, неку врсту националне издаје. У тој тврдњи било је доста основа (с тим што бих ја уместо "издаја" радије рекао "национална неодговорност", но суштина је иста), али се, исто тако, мора признати и да су са идентичним образложењем – "косовска криза" и "нису донети неопходни закони који регулишу председничку материју" – председнички избори одлагани током читаве 2007. и да је то свакако производило фрустрацију и нервозу у Тадићевом окружењу.

Било како било, последње што се од једне – владајуће (!?) – странке могло очекивати да учини након тако тешких оптужби на рачун коалиционих партнера јесте – да не учини ништа. А управо се то догодило. Иако су Милош Алигрудич и страначки портпароли у први мах загрмели најављујући жестоку реакцију "одмах по повратку Војислава Коштунице из Њујорка са седнице Савета безбедности", следећих неколико седмица ДСС се упадљиво ућутао, изборе није помињао, да би се на крају на њима ипак појавио, с невољном подршком невољној кандидатури Веље Илића.

Колико недоследности и непринципијелности у само једној ствари. А шта је требало учинити? Па, на пример, или не дизати толику галаму и нагодити се са Тадићем – или пак ако се већ у то ушло, ићи до краја, сменити Дулића и уздрмати владу. Да ли је то била тешка и прекомпликована одлука која у том тренутку никоме није падала на памет? Неће бити. Најмање два висока страначка функционера и неколико блиских страначких пријатеља клели су се писцу ових редова (и као доказни материјал нудили на увид своје мобилне телефоне) како су тих дана Коштуницу и Никитовића засипали идентичним порукама – "смените Дулића", "срушите владу..." Али, одговора није било.

Но, добро, рецимо да је, било због Косова, било због страначке калкулације, превагнуло мишљење да је боље не упуштати се у рушење владе, нити ићи у коалицију са Николићем, већ и за једно и друго чекати, евентуално, повољнију прилику. (Генерално, из врха ДСС-а ћете увек, сваким поводом и у свакој прилици, моћи добити најбоље могуће објашњење зашто је најбоље да се не ради ништа.) Али онда је прилично мистериозно зашто, рецимо, нису отворено подржали фаворита и свог коалиционог партнера Тадића? Или, сад тек долази најбољи део, ако су сматрали да је он ипак "безнадежни издајник" који се спрема да "прода Косово", зашто су онда, по сопственом признању, до последњег дана пред изборну ћутњу у другом кругу и до петнаест минута

Кратак преглед распадања (I): Коштуничин последњи круг

Пише: Ђорђе Вукадиновић
субота, 17 јануар 2009 03:04

пред заједничку конференцију за новинаре Коштунице и Илића, преговарали са Тадићем и његовим кабинетом око давања подршке?